

3 (Sem-3/CBCS) SKT HC 2

2 0 2 1

(Held in 2022)

SANSKRIT

Paper : SKT-HC-3026

(Poetics and Literary Criticism)

(Honours Course)

Full Marks : 80

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Introduction to Sanskrit Poetics)

(Marks : 20)

1. What are the objectives of Kāvya according to Mammaṭa? 10

मम्मटानुसारेण कानि काव्यप्रयोजनानि?

Or / अथवा

Discuss the definition of Kāvya put forward by Mammaṭa.

मम्मटोक्तं काव्यलक्षणम् आलोच्यताम्।

(2)

2. Answer the following :

निम्नलिखितानाम् उत्तरं देयम्—

- (a) Quote from your memory the benedictory verse of the *Kāvyaprakāśa*. 2
काव्यप्रकाशस्य मङ्गलश्लोकं लिख्यताम्।
- (b) What is the definition of Dhvanikāvya given by Mammata? 2
किमस्ति मम्मटप्रदत्तं ध्वनिकाव्यलक्षणम्?
- (c) What is Śakti? Discuss in short. 2
का नु शक्तिः? संक्षेपेण वर्ण्यताम्।
- (d) Mention another term of 'Alaṃkāraśāstra'. 1
अलंकारशास्त्रस्य नामान्तरं देयम्।
- (e) What variety of Kāvya is said to be the best? 1
किमस्ति उत्तमं काव्यम्?
- (f) What is the lowest category of Kāvya? 1
किमस्ति अवरकाव्यम्?
- (g) Fill up the blank : 1
रिक्तं स्थानं पूर्यताम्—

“अतादृशि _____ व्यङ्ग्ये तु मध्यमम्।”

(3)

UNIT—II

(Forms of Kāvya Literature)

(Marks : 10)

3. Discuss the definition of Mahākāvya after Mammata. 10
मम्मटप्रदत्तं महाकाव्यलक्षणं विविच्यताम्।

Or / अथवा

Write a note on the two varieties of Gadyakāvya, viz., Kathā and Ākhyāyikā after Viśvanātha.

कथा तथा आख्यायिका इति गद्यकाव्यस्य भागद्वयस्य विषये विश्वनाथोक्तदिशा आलोच्यताम्।

UNIT—III

(Śabda-śakti and Rasa-sūtra)

(Marks : 20)

4. Explain : 10

व्याख्या कार्या—

“स्याद्वाचको लाक्षणिकः शब्दोऽत्र व्यञ्जकस्त्रिधा।”

Or / अथवा

What is Doṣa? How many categories of Doṣa might occur in a Kāvya? Discuss in brief.

को नु दोषः? काव्ये तस्य कतिविधाः उपलभ्यन्ते? संक्षेपेण आलोच्यताम्।

(4)

5. Find out Lakṣaṇā in any two of the following :

2×2=4

अधस्तनेषु द्वयोः लक्षणा निर्णया—

कुन्ताः प्रविशन्ति ; आयुर्धृतम् ; गौर्वाहीकः।

6. Answer the following :

निम्नलिखितानाम् उत्तरं देयम्—

(a) How many varieties of Lakṣaṇā are recognised by Mammaṭa?

1

मम्मटानुसारं लक्षणा कतिविधा?

(b) Name any five Doṣas found in the following :

1×5=5

अधस्तनेषु पञ्चानां दोषः निर्णयः (केवलं नाम प्रदेयम्)—

(i) भाति पद्मः सरोवरे।

(ii) योगेन दलिताशयः।

(iii) गता निशा इमा बाले।

(iv) घोरो वारिमुचां रवः।

(v) देहि मे वाजिनं राजन् गजेन्द्रं वा मदालसम्।

(vi) मुञ्च मानं हि मानिनि!

(vii) चन्द्रमण्डलमालोक्य शृङ्गारे मग्नमन्तरम्।

(5)

UNIT—IV

(Figures of Speech and Metre)

(Marks : 30)

7. Write a note on either Upamā or Rūpaka.

10

उपमालङ्कारम् अथवा रूपकालङ्कारमवलम्ब्य आलोचनं प्रस्तूयताम्।

8. Define and illustrate any two of the following :

5×2=10

द्वयोः सोदाहरणं संज्ञा देया—

अनुप्रासः ; उत्प्रेक्षा ; निदर्शना ; भ्रान्तिमान्।

9. Define and illustrate (any two) :

5×2=10

सोदाहरणं संज्ञा प्रदेया (द्वयोः)—

इन्द्रवज्रा ; वसन्ततिलका ; स्रग्धरा ; आर्या।

★ ★ ★